

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XX.

V Celovcu, 1. avgusta 1901.

Štev. 31.

Vabilo

XVI. redni veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru, v četrtek, dné 8. avgusta 1901. leta.

Vspored:

I. Sv. maša ob 1/2 10. uri v frančiškanski cerkvi.
II. Zborovanje ob 11. uri v „Narodnem domu“.

1. Prvomestnikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Nadzorništva poročilo.
5. Volitev* jedne tretjine družbenega vodstva. Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbenega vodstva: 1. dr. Dragotin vitez Bleiweis-Trsteniški. 2. Frančišek Breznik. 3. Gregor Einspieler. 4. Anton Žlogar.
6. Volitev* nadzorništva (5 članov).
7. Volitev razsodništva (5 članov).

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, dné 4. julija 1901.

Prvomestnik: Tomo Zupan. Podpredsednik: Luka Svetec.

Pristavek.

1. Dné 8. avgusta odhod iz Ljubljane z osebnim vlakom ob 5. uri 20 minut zjutraj.
2. Po zborovanju skupni obed na vrtu „Narodnega doma“ ob 1. uri. Radi obeda se je udeležencem zglasiti do 7. avgusta z naslovom: Iv. Feigl, gostilničar v „Narodnem domu“ v Mariboru. — Kuvert brez vina stane 3 krone.
3. Odhod iz Maribora proti Ljubljani z osebnim vlakom ob 7. uri 24 minut zvečer.
4. Ob 8. uri zvečer koncert v „Narodnem domu“ v Mariboru.

*) Iz § 14. glavnih pravil: Velike skupščine se udeležujejo s posvetovalno in glasovalno pravico . . . b) pokrovitelji; c) udje družbenega vodstva; d) udje družbenega nadzorništva in razsodništva in e) podružnični zastopniki.

Število podružničnih zastopnikov se ustanavlja tako, da je na vsacih 50 družbenikov eden zastopnik; vendar pa mora vsaka podružnica najmanj po enega imeti.

Iz § 15.: Podružnični zastopnikom je dovoljeno pooblastiti namesto sebe kogarkoli izmed družbenikov.

Iz § 16.: Vsako leto izstopi ena tretjina družbenega vodstva. Nadzorniki in razsodniki pa se volijo vsako leto iz novič.

Iz šole.

1. Kakšne pesmi pojó naši šolski ptički, je bralcem sicer gotovo dobro znano. A včasih se vendar le predrzne kdo trditi, da nevarnost ni tolika. Zato treba semtertje poslušati, kaj neki govoré učitelji med seboj, in kaj se učé iz svojih stanovskih listov, ki nam v prvi vrsti govoré o učiteljskem mišljenju. V Koroškem učiteljskem listu najdemo dné 8. julija sledeče:

„Proč od Rima“ med učitelji! „Kedar pride veliki dan, ko nam učiteljem ne bodo več kratili popolne verske in vestne pravice, tedaj bomo mi koroški učitelji prvi, ki bomo raztrgali vezi, vezoče nas na cerkev. Potem bomo tudi mi zavpili klic grozno doneč na uho Rimljanov: Proč od Rima!“

Zdi se nam, da je pač že danes učiteljstvo proč od Rima in od vere, katerega dné si pa še želijo potem? Mar tistega, ko bodo kakor satan v raju človeku rajsko srečo, otrokom smeli jemati v šoli materino vero? Zdaj še postava kaj takega brani, in ko bi zdaj kakšnemu učitelju dalo se dokazati, da je tretji zakrament golaž imenoval, prišel bi ob službo in kruh. To gospode peče! Pazimo na bodočnost, skrbimo, da bomo pripravljani tudi mi, kedar pride „veliki dan“, ko se bo odločilo, ali ima brezverska država in brezversko učiteljstvo več pravice do otrok, kakor krščanski stariši. Storit bo treba kaj, da se nam pripravniki in učitelji bolj obranijo brezverskega mišljenja!

2. Pred nekaterimi dnevi sva šla s prijateljem mimo novozidane šole v Žreleu pri Celovcu; bilo je popoludne ob treh, ko so veliki fantje imeli telovadbo pod lipo poleg šole. Na polju se krivi kmet pod težo svojega dela in ne vé, kje bi našel delavnih rok za razne opravke. Ko smo bili mi še taki fantje, smo na polju sestavljali snopje, ali pa pomagali na skednju, in morebiti je ta telovadba pametnejša, kakor pod lipo skakati čez vrvi! Naši poslanci so sicer že pred letom govorili o tej stvari v deželnem zboru, pomagalo sevé ni nič in ne bo nič, ker je gosposka posvetnejša, in dobro vé, kako fantom delo hudo dé. Kmetje sicer nekoliko godrnjajo, a kaj si morejo, delati in plačevati davke je njihov poklic, šola pa ima namen, dati fantom peroti, da pridejo prej z desno naprej.

3. „Mir“-ovi bralec se bo še spominjal na

pust v celovski pripravnici; žena prejšnjega direktorja je vabila dijake na ples; kdor pa ponoči ne spi, spi po dnevi. Tistemu plesu je napravil konec tačasni katehet gosp. stolni vikar Weis, posledice so se menda pa še le zdaj ob koncu šolskega leta javljale. Cela vrsta dijakov je propadla pri izkušnjih! Sevé, ko je plesanje v Celovcu nehalo, so si gospodje pripravniki najeli zunaj mesta plesišče in so se tam našli z dekleti, in menda je ples bolj ugajal, kot uk. Zdaj pa napada učiteljski stanovski list učenike na pripravnici: ti so neki krivi, da pridejo mladi ljudje ob svojo eksistenco, da se tako vzgaja omikani proletarijat in da se ubogim starišem propalih dijakov jemlje težko zaslužen denar iz žepa! Ta je pa lepa! Torej sedaj sme propali dijak tudi v kako uredništvo in tam javno napasti v časniku učenika! Žalostno je, če toliko dijakov propade, a krivi so zapeljivci, ki fante vabijo v gostilne in na ples! Kako velika dobrota bi bila za deželo, ko bi se mogel za pripravnike napraviti enak zavod, kakor je Marijanišče za dijake na latinskih šolah!

Kdo hujska?

Lipa nad Vrbo.

Dné 14. julija je bila seja krajnega šolskega sveta, kakor navadno v I. razredu, v katerem poučuje nadučitelj. Pričujoča sta bila tudi zastopnika cerkve in šole. Načelnik otvori sejo in prosi gospoda župnika, naj bi pisal zapisnik. Na mizi je bil, kakor vedno, črnilo, ali danes je bil prazen, in tudi nobenega peresa ni bilo zraven. Ko gosp. župnik nad tem izreče svoje začudenje, se oglasi g. učitelj in pravi, da on ni dolžen dati črnila, naj ga načelnik seboj prinese. Nato mu drugi odgovori: črnilo in pero mora biti tukaj, saj mi za uboge šolarje kupujemo črnilo, pa dajte nam tisto. Gosp. učitelj postavi zdaj steklenico, cel liter na pol s črnilom napolnjen pred g. župnika in v svoji milosti položi tudi pero od ubogih šolarjev na mizo. Vemo, g. učitelj, da vi „niste dolžni“ dajati črnila za seja krajnega šolskega sveta, dasi mora ta skrbeti za potreščine šole, ali to vaše dejanje je pokazalo vsaj vašo — omiko — ?!

Nekatere točke so bile pri tej posebno glasnej seji prav zanimive. Načelnik vpraša g. učitelja, kako se more on pri okrajnem šolskem svetu pritožiti,

Dobri stariši.

V prejšnjih časih je bila navada, da so imeli po dvorih in graščinah takozvane „dvorne norce“. To niso bili norci v pravem pomenu besede, ampak celo nadarjeni in duhoviti, dovtipni ljudje, ki so ponajvečkrat brili norce iz svojih gospodarjev. Ko so 25. febr. 1500 krstili v Gentu poznejšega cesarja Karola V., so prinašali različni dostojanstveni novorojenčku različna dragocena darila. Tudi dvorni norec se je te prilike udeležil, pa je prinesel malemu detetu jabolko z napisom: „Dete v zibelki je podobno semenu v zemlji. Oboje ima v sebi dober plod in oboje se lahko razvije v dobro ali pa v — slabo.“

Tega pregovora se je na Karolu V. izpolnila boljša stran. A kdo je pripomogel, da se je plod razvil na to stran? Dobri stariši! „Am. Sl.“

Smešničar.

* Zunanost Evina. V šoli so čitali zgodbe sv. pisma. Katehet pokliče Radovančka. Ko ta prečita stavek: „Človeku ni dobro samemu biti, ustvariti ti hočem tovaršico,“ po nesreči obrne in zgrabi več listov in čita v pripovedi o Noetovi ladiji dalje: „ki bo 300 čevljev dolga, 50 široka 30 pa visoka. Namaži jo zunaj in znotraj s smolo.“

* Komu gre zausnica? Neki učenec je v šoli čital iz zgodbe sv. pisma: „Gospod, lepo nam je tukaj biti, ako hočeš naredimo tri šotore.“ Katehet: „Ako ne boš glasno bral, ti dam zausnico!“ Učenec čita dalje: „Tebi eno, Mojzesu eno in Eliju eno.“

PODLISTEK.

Slutnja smrti.

(Dogodek iz vojske v Bosni.)

Dné 12. julija 1878 je moral kranjski pešpolk št. 17. (Kuhnovci) iz Trsta, kjer je bil takrat nastanjen, odriniti v Bosno v boj zoper ustaše. Na večer pred odhodom je še vsak izmed vojakov, ki je le mogel, obiskal sorodnike in prijatelje, da se poslovijo od njih in jim stisne, morda zadnjikrat, roko v pozdrav.

Jožefa Černe-ta, mladega, nadepolnega častnika, so bili ta večer povabili sorodniki na večerjo. Napitnic ni manjkalo. Ko po napitnici, ki je veljala mlademu častniku, kateri je moral že drugo jutro odriniti proti bojnemu polju, trčijo, razbil se je njegov kozarec na drobne kosce. Černe je obledel in ta slučajna nezgoda vplivala je na mladega moža tako, da je nakrat postal žalosten. Proč je bila dosedanja dobra volja njegova in sorodniki so se trudili zastonj ga pregovoriti, da je to le slučaj, da ga ne sme motiti in naj z veseljem upom zre v bodočnost.

Dné 5. avgusta istega leta stal je častnik Černe sredi boja. Ko mu je sovražna krogla letela skozi kolena, ne da bi ga ranila, dejal je z otožnim glasom samo: „Zopet korak bližje . . .“

Dva dni pozneje je prišlo pri Jajcah do hudega boja med VII. divizijo pešpolkov in med ustaši. Proti peti uri popoldne šli sta dve stotnji prvega bataljona od gori imenovanega pešpolka v odločilni

boj. Naskočili sta ustaše, ki so bili prisilili tudi redne turške čete, da gredó z njimi v boj. Kakor toča padale so sovražne krogle na avstrijske vojake. A ti se smrtonosnih krogel niso zbal; hrabro, neustrašeno so prodirali naprej.

Stotnije so se razdružile, po odprtih, širnih planotah so se morali naši vojaki pomikati naprej, da so mogli prijeti ljutega nasprotnika. Mnogokateri izmed naših hrabrih slovenskih bojniki so moral pustiti mlado življenje na tem polju.

Po nekaterih minutah stal je pripovedovalec tega s svojim oddelkom — mnogo izmed nas jih je bilo že padlo — za nekim grmovjem. Začeli smo streljati. Po odprtih bregovih je ležalo polno mrtvecev in ranjencev, — pogleda tega ne zabim svoje žive dni!

Neizbrisljiv mi ostane tudi ta-le prizor: Poročnik Matej Prašnikar objel je nakrat sredi boja svojega druga, poročnika Černeta, in ko švigajo smrtonosne krogle od vseh strani, ga vodi polagoma na varen prostor. V tem švigne krogla iz sovražnega topa skozi zrak, že mislim, da je raztrgala oba na drobne kose, a vidim, da se zopet dvigneta. Krogla je bila zadela v mehko zemljo in zato se ni razstrelila. Prašnikar dovede Černeta na prostor, kjer so zbirali ranjence, a hitro se zopet povrne na čelo svoje čete.

Šest dnij pozneje je poročnik Černe preminul na hudi rani. Umril je v začasni bolnišnici v Jajcah, zvesti tovariši pa so mu pozneje postavili nagroben spomenik. — Slutnja smrti ga ni varala.

Poročnika Prašnikarja pa so za hrabro dejanje odlikovali z vojaškim zaslužnim križcem. F. H.

da ni sprejel potrebščin za uboge šolarje, ki so mu bile hitro poslone, kakor jih je naznanil, in zakaj da ni sprejel klinčnikov, ki so mu bili izročeni za uboge šolarje, in kako se more potem pritožiti, da jih nima? — To je sekatura, se oglasi drugi, sekirati se pa mi davkoplačevalci od Vas ne pustimo; dobro, tako je! pritrđijo vsi drugi. — Govorilo se je dalje o snaženju šolskega poslopja, kar je bil doslej oskrboval šolski vodja; samo par dnij pred 1. julijem piše načelniku, da od konca junija ne bo več pustil snažiti. Zakaj pa tega g. učitelj, niste poprej povedali; ali ste morda hoteli načelnika v zadrego spraviti? Ni se vam posrečilo; snaženje je oskrbljeno.

G. župnik vpraša g. nadučitelja, ali bo tudi zanaprej kaznoval otroke, ako bodo pri božji službi kaj pomagali? Dva šolarja je namreč nadučitelj kaznoval, ker je eden pri pranganju nesel podnožnik, drugi pa neko podobo. Ali se v tem ne kaže sovraštvo do cerkve? Dalje vpraša g. župnik, zakaj da ne vodi vsakokrat šolarjev k božji službi in ne izpolnuje odloka okrajnega šolskega sveta, katerega mu ta zaukazuje; nato tirja g. nadučitelj, da se mu vsakokrat pismeno naznani, kdaj da bo božja služba. G. župnik pa odgovori, da tega ni treba; „ako ste vi g. učitelj vsakokrat, kakor je vaša dolžnost, s šolarji pri božji službi, bote tudi slišali, kdaj bo prihodnja božja služba, saj se le vedno v cerkvi naznani; če si kmetje to zapomnijo in jim ni treba posebej še oznanovati, mislim — pričujoči kmetje se začnejo smejati — da si bote tudi vi, g. nadučitelj to zapomnili; ako je vam pa čas od ene do druge službe božje predolg, imate gotovo kak koledar, tje si zapišite.“

Tožil je g. nadučitelj pri okrajnem šolskem svetu tudi zaradi studenca, da se ne očisti in da je voda motna in nesnažna. Ali je to resnica, se hoče šolski svet sam prepričati in se zato podá takoj po seji k studentu; le g. nadučitelj zaostane, bal se je morda zopet kaj neprijetnega slišati; voda je popolnoma čista, vaša pritožba je neopravičena, to je sekatura! Celó njegov dober prijatelj, ki je tudi ud šolskega sveta in kateri je poprej bolj molčal, je zdaj na vprašanje g. župnika, kaj misli, dejal: Ta voda je jako čista, malokatera voda iz studenca, ki ima cevi, je tako čista, kakor ta; s tako vodo je vsakdo lahko zadovoljen. Ali morebiti, g. nadučitelj, zdaj verjamete, da je vaša pritožba neopravičena? Za danes vam svetujemo, ne delajte nepotrebneega sovraštva!

Predstoječe je zopet nov donesek h tistemu na Koroškem tolikokrat pogretemu poglavju: „Kdo hujska“?!

Koroški deželni zbor.

26. seja, dné 19. julija. Novi dekliški meščanski šoli se otvorita še letošnjo jesen v Volsbergu in Velikovecu. — Tisti učitelji na ljudskih šolah, ki so napravili izpite za meščanske šole, dobijo letno doklado 200 K dotlej, da jih nastavijo na kaki meščanski šoli.* — Za nadaljevalne tečaje se dovoli 11.120 K. Za posebno knjigo, ki se naj izdá za gospodarske nadaljevalne šole, se dovoli še posebej 2000 K. Posl. Grafenauer izreče željo, da se pri tem ozirajo tudi na slovensko prebivalstvo. — Zahteva, da se razširi občinska volilna pravica tudi na delavce in posle, se odkloni. — Sklene se, da dežela ne bo več pobirala nobenih doklad na žgane pijače.

Dež. odbor se naroči, da naj izposluje pri vladi, da se prodaja žganja v zaprtih posodah uvrsti v koncesionirane obrti. Poslanci Umlauf, Metnic, Mühlbacher in Ghon govoré zoper ta predlog, češ, da taka naredba ne bode kaj pomagala. Zagovarjajo predlog Jan. Huber, Kampl in Grafenauer, ki pravi: Zoper žganje se je že toliko govorilo, kakor zoper žide, ki je izdelujejo in ki so ravno tako slabi, kakor žganje. Da se omeji prodaja žganja, je za prebivalstvo po deželi zelo koristno in če hoče vlada res kaj storiti, da se reši poselsko vprašanje, mora ta predlog le pozdraviti. Žganje je veliko zlo, in če so nekateri gospodje zoper predlog, so iz mesta in razmer na kmetih ne poznajo. — V istem smislu govorita še posl. Jan. Huber in Oraš in še enkrat Grafenauer. Posl. Prettner je prijemal vlado, da postopa samovoljno. Zagovarjal se je deželni predsednik, češ, da vlada vedno postopa strogo po postavah, in pravi, da je boljše, če se žganje nosi v „štamperlnih“ iz gostilne, kakor v „flašah“ od gostilničarja. — Predlog se konečno sprejme.

27. seja, dné 22. julija. Reši se več manjših predlog. Za premovanje konjev se dovoli 1000 K.

Usmiljene sestre.

Posl. Kampl utemeljuje svoj predlog, naj se v celovski bolnišnici vpeljejo usmiljene sestre: Ne samo pravo zdravilo ozdravlja bolnika, marveč tudi dobra postrežba. O tej pa sem žal slišal že

* Ali bi deželni zbor ne hotel dovoliti tako doklado tudi tistim kaplanom, ki so napravili farni izpit, dotlej, da dobijo kako faro?!

mного pritožb, da postrežnice v tukajšnji bolnišnici mnogokaj zakrivijo. Govornik navaja za to tri vzgleda; n. pr. je nek učiteljski sin dobil, ko je tožil o hudih bolečinah — zaušnico! Po noči ni dosti postrežbe, ker se baje ne pregleduje dosti. Namesto da bi stregle bolnikom, hodijo postrežnice zvečer baje z vojaki po mestu. Za take razmere je treba odpomočka. Prosim torej, da se moj predlog odkáže finančnemu odseku.

Posl. Jan. Huber: G. dr. Jožefu Lemišu (ki je v deželnem zboru poročevalec za bolnišnico) nočem ničesar očitati, vem, da se strogo briga za svoj zavod. A vkljubo temu se morejo vkoreniti marsikateri nedostatki. Nek liberalac mi je očitil, zakaj sem glasoval že pri prejšnjih priložnostih za usmiljene sestre. Mož je moral pozneje sam v bolnišnico, a sedaj je — zoper posvetne postrežnice, ker so te slabo ravnale z njim. Nek zdravnik je velel, da morajo ostati tudi po noči, a takoj, za zdravnikom so odšle tudi postrežnice in ni jih bilo več videti. Mož, pri katerem bi imela čuvati, je umrl ob 4. uri zjutraj. Tudi nekateri zdravniki so se izrekli za usmiljene sestre.

Dr. Jos. Lemiš je zoper predlog in zavrača „napade“ ter zahteva imena. Posl. Kampl pravi, da nima nobenih tajnostij; imena je objavila že „Bauernzeitung“.

Pri glasovanju so za predlog vstali samo poslanci: Kampl, Jan. Huber, Einspieler, dr. Jožef Lemiš in Jožef Huber (protestant). Predlog torej ni odkazan niti odseku! (Posl. Grafenauer in Muri sta bila odsotna.)

Deželni zbor je bil zaključen v soboto dné 27. julija. Prej je rešil tudi volilno preosnovo in sklenil nov volilni red. Konec poročila prinesemo prihodnjič.

Dopisi.

Za velikovsko šolo so darovali: Dné 10. julija na pastoralni konferenci v Grabštanju zbrani duhovniki 25 kron; isti dan na konferenci v Dobrlivasi zbrana duhovščina 27 kron. — Duhovniki kanalske dekanije, zbrani pri pastoralni konferenci v Zabnicah, so darovali 22 kron. — Vesela družba v Pliberku po g. Fr. Rešu 2 kroni. — Dné 18. julija pri pastoralni konferenci v Celovcu zbrani čé. gg. duhovniki 38 kron. — Župnik Josip Fric na Dvoru je poslal v imenu tamošnjih Slovencev namesto kresa h godu slovenskih blagovestnikov, kojega je zabranilo deževno vreme, 20 kron. — France Virnik, kanonik v Gospej Sveti, 2 kroni. — „Ker je zavoljo dežja Ciril-Methodovo kresovanje bilo nemogoče, zato pa pošiljamo s kronami vred tembolj želje vroče: Bog ohrani in varuj slovensko šolo v St. Rupertu še v bodoče! Sveta brata Ciril in Metod! Prosita za slovenski rod!“ Fr. Bergman, župnik v St. Lenartu pri 7 studencih, Mat. Wutti, G. Trupe, J. Pfeifer, P. Oprisnik in Franc Trunk, kmetje, vkup 6 kron. — Hranilnica in posojilnica v Sinčivasi od čišlega dobička 100 krou. — Č. g. Jos. Fugger, provizor v Gorencah, 1 krono; gospa Doroteja Plevnik v Velikovecu 2 kroni. Vkup 245 kron. Lepa hvala! Živeli nasledniki!

Velikovec. (Poročajte o govorih na gospodarskih shodih!) Večkrat beremo v „Mir“-u o gospodarskih shodih, na katerih navadno govori g. potovalni učitelj Šumi. Navadno se pa vsebina teh govorov ne naznani in vendar naše kmete poročila o gospodarskih rečéh najbolj zanimajo. Naša želja je tedaj, da bi se na vsakem takem shodu našel kak rodoljub, ki bi tudi vsebino takih govorov za „Mir“ zapisal, tako bi gospodarski govori ne samo koristili dotičnemu kraju, ampak bi donasili splošno korist.

Velikovec. (Novi cerkveni kinč.) Po vstrajni skrbi našega č. g. dekana dobila je naša veličastna mestna cerkev nov kinč, namreč veliko novo spovednico in 12 novih klopij v kapelici žalostne Matere Božje in v rožnovenski kapelici. Spovednico in klopi napravil je v gotičnem slogu jako lepo znani strokovnjak g. Fr. Filač, mizarški mojster v Slovenjgradcu. Posebno lepa je spovednica, jako pripravna za spovednika in spovedance in olepšana z obilnimi okraski. Spovednica je stala 185 goldinarjev, klopi pa 433 goldinarjev. Polagoma se bo vernikom tako priljubljena kapelica žalostne M. B. poslikala in bo dobila tudi nov altar. Potem pride na vrsto nov tlak po celi cerkvi, ki zna stati kakih 4000 goldinarjev, nova leca iz kamna in prenovljenje drugih stranskih altarjev. Konečno namerava č. g. dekan odstraniti še dose-danji nelepi stolp in napraviti nov veličasten stolp v gotičnem slogu, da se bo vjemal s slogom cerkve. Potem bo naša starodavna cerkev res ponos mestu in okolici.

Klanča pod Reberco. (Nova streha na stolpu.) Dné 2. julija 1898 vdarila je strela v cerkveni stolp, ki je popolnoma pogorel, kar je tudi svoječasnó poročal „Mir“. Vsléd različnih zaprek se je delo zakasnilo, tako da se je še le dné 3. rožnika t. l. začelo in dné 18. julija končalo. Delo je vodil tesarski mojster g. Bergman večinoma po svojem namestniku. Nova streha na zvoniku je nekaj čez 12 metrov visoka. Na vrhu strehe bo postavljen tudi na novo popravljen križ. On kaže letnico 1721. in je bil prej rimski, a sedaj je grški, tako smo postali tedaj Klančani Grki! Vrh tega je napravljen še na vsakem oglu stolpa majhen

železen križ. Da bi se ne pripetila več kaka nesreča, napravili so tudi strelovod, ker stoji cerkev bolj na samem in jako vzvišenem kraju. V spomin, kedaj se je napravila nova streha in ob kakšnih okoliščinah, spisala se je spominska pola, kateri so tudi pridelali denar stare in nove kovine, kar se je vse skup pribilo na varen kraj v vrhu strehe v večem spomin. — Dné 11. avgusta t. l. posvetil se bode na novo postavljeni križ po milostl. gospodu proštu L. Vavtižar-ju iz Dobrlivasi, h kateri slavnosti se občinstvo vabi iz bližnjih kakor tudi oddaljenih krajev!

Globasnica. (Nova požarna bramba.) Globasčani zdaj lahko mirno spimo. Naš potok je sicer večasih malo trmoglav, a navadno nam prej naznani, kedar nas hoče nadlegovati, tako smo lahko za vse pripravljeni. Vedni strah za vsakega posestnika je ogenj. Ali tudi strah pred ognjem se je za nas zdatno zmanjšal, odkar obstojita v naši občini kar — dve požarni brambi. Noben pameten človek ne bo mogel tajiti, da so požarne brambe koristne in zato tudi nekako potrebne, ali kdor gleda tudi še malo globokeje, ne bo mogel odobravati vsako tako napravo. Geslo požarnih bramb je: „Bogu v čast, bližnjemu v korist“, in če se res tudi v smislu tega gesla dela, potem zasluži vsaka taka naprava vsestransko podporo. Ako je pa požarna bramba le pretveza drugim namenom, katerih navadni ljudje ne vidijo in ki so znani le onim, ki imajo glavno besedo in nosijo zvonec, potem je treba ljudem odpreti oči ter jih svariti pred nevarnostjo, ki jim preti po taki napravi. O večini požarnih bramb na Koroškem pa moramo žal reči, da opravljajo službo brezverskega liberalizma, ki je našim vernim slovenskim kmetom v največjo kvar in pogubo. Dokazov je dosti na vseh koncih in krajih; treba je samo pogledati one ljudi, ki navadno požarne brambe vodijo in jasno je vsakemu, da takih naprav ne moremo biti posebno veseli. Večkrat smo imeli že priložnost poročati, da se je ob priliki kake veselice udrihalo ne samo po slovenščini, temveč naravnost po veri; kolikor je pa ostalo med štirimi stenami in koliko ljudij se je okužilo po takih odposlancih nevere — je znano le Bogu. Da bo naša nova požarna bramba delala tudi v tem smislu, o tem sicer še nimamo dokazov ali mislimo, da se v naši sodbi ne bomo motili. Prvič so bili pri njeni ustanovitvi ljudje, ki so po svoji mržnji do slovenščine in vere znani po celi podjurski dolini; udje te „nemške“ brambe so sami naši trknjeni liberalčki in nemškutarčki, ki so prav posebno pomagali pri zadnjih občinskih volitvah v Dobrlivasi potlačiti katoliško-slovensko stranko, in sploh bi se ta požarna bramba ne bila osnovala, ko bi ne imela svojih namenov. Ako bi jim bil namen res le blag namen vseh pravih požarnih bramb, čemu se niso pridružili že obstoječi brambi? Pravijo sicer, ker je pri prvi komando slovenski, in da bi dobili podporo od dežele. No, menda se bo vas ogenj kar zbal, če bote nemško komandirali?? In zaradi podpore bi se lahko ravno v Globasnici pokazalo, da Slovenci vendar nismo samo za plačevanje. Sram naj bo teh nemškutarčkov, ki pljuvajo v svojo lastno skledo. Kmetje in kmetski sinovi, ki še niste izdali svoje narodnosti in svoje vere, izogibajte se te naprave. To je past in sicer skrivna past, v katero hočejo vas vjeti in vas oropati za svetinje, ki vsaj poštenemu človeku ne smejo biti na prodaj za noben kup. Ne opravljajte službe brezvernih prostozidarjev! Vsak poštenjak lahko vé, kje je njegovo mesto!

Smihel nad Pliberkom. („Štajerc“, duhovniki in vera.) Da v naš kraj zahaja nemškutarški „Štajerc“ in skuša svoje nemškutarške nazore širiti tudi med našim ljudstvom, smo že poročali. Večkrat bi bili razkrili njegove neslanosti, ko bi se nam bilo zdelo vredno in ko bi ne bili prepričani, da med našimi zavednimi kmeti ne bo dobil privržencev. Nismo se varali. Res, vidi se v marsikateri hiši, berejo ga malo in še manj mu verjamejo. Navadno roma na njemu pristojno mesto, vendar pa so mu nekateri nekaj časa verjeli, a nesramni in naravnost lažnjivi dopisi iz Dobrlivasi o g. kaplanu Fr. Uranšek, ki je naš rojak in torej vsem kmetom znan kot vzgleden duhovnik, je tudi tem odprl oči. Splošna sodba je, da list, ki tako nesramno napada vzgledne duhovnike, ne more imeti prostora v krščanski slovenski hiši. Ker smo ravno pri tem dopisu, naj omenimo tudi, da se ne zaletava samo v duhovnike, ampak tudi proti veri. Tega ni vsakdo zapazil, a vendar je tako. „Štajerc“ v dotičnem dopisu zasramuje „ligorijansko moralo“. Kaj pa je to? „Moralo“ je znanost o pravosti, ki nas uči, kaj je dobro in kaj hudo; če kdo živi po božjih in cerkvenih postavah, rečemo: ta živi moralno. Nemoralno dejanje bi na primer bilo, če bi kdo kradel. Ligorijanska morala pa je tista, katero je učil sv. Alfonz Ligorijanski. Njegove nauke je cerkev potrdila. Kdor tedaj blati ligorijansko moralo, blati katoliško cerkev. Naj tedaj „Štajerc“ še tolikokrat zatrjuje, da ni zoper vero, mi mu odgovorimo: po tvojem sadu

smo te spoznali. Dokazano je tedaj, da „Štajerc“ dela proti veri. Kaj je pa storiti s protiverskimi listi, ni da bi govoril.

Timenica. (Obsodba.) Hlapec M. Bergman, ki je, kakor smo svoj čas poročali, prinesel na binkoštno soboto mrtvaško glavo iz kostenjaka v gostilno, je bil dné 22. jul. pri c. kr. deželnem sodišču v Celovcu obsojen na tri tedne strogega zapora.

Jezerko. (Letovičarji.) Pretečene dni so došli semkaj sledeči gosti, kateri večinoma še tukaj prebivajo. P. n. gg.: Iz Prage: Fr. Chodounsky, ravnatelj z rodino; Descensky, namestniški uradnik; Roza Nekutova, Ladislav Šrekl, Isnager, J. Mayrova, J. Anstincki, Terezija Duchacka, Marija Pavlinova, Julijana Kocova, Zdenka Lotova, Klara Lotova, Ana Rovlinkova, Roza Chodounska, Ed. Militova, Jarnila Militka; dr. Josip Kašpar, profesor; dr. Karol Pokopulj, inženir; dr. Hunacky, profesor. — Iz Ljubljane: A. Förster, skladatelj; J. Levstik z rodino, lekarničar; Olga Hren, Prosen, Gričar in Mejač; dr. Tominčar, odvetnik; Elsa pl. Kubanji. — Iz Karlincev. Dr. Rud. Matevšek, Adolf Matevšek, Pavla Matevšekova, Ad. Matevšek. — Iz Nürnberga. Höferer, mestni župnik. — Imenovani gostje so pretečeni teden dalje časa tukaj bivali, ali pa so večinoma še tukaj. Mnogo gostov je naš kraj obiskalo mimogredé. Tudi poslanec dr. Oto Steinwender je bil tukaj in se je jako laskavo izrazil o češki koči in njeni opravi ter postrežbi, dočim je Zoisovo kočjo na južni strani Grintovca, katera je last nemškega planinskega društva, čisto zaprto našel, ter je moral prav žejen in lačen od tam oditi. Sredi meseca avgusta dosepejo semkaj češki turisti in kolesarji. Dobro došli!

Krčanje. (Letina. — Učitelj.) Poljski pridelki kažejo, da se bodo dobro obnesli. Ker naš kraj visoko na Svinji leži, cvete pri nas še le jara rž, in drugo žito žanjemo, ko se je doli na planjavah žetev že končala. Pri nas ne raste ne fižol, ne kumare, ne jabolka, ne hruške; le češnje meseca avgusta dozori. Moramo se toraj bolj z živinorejo pečati. O košnji smo imeli, kakor vsa okolica, preveč dežja, da smo le s težavo seno pod streho spravili. — Dolgo smo čakali, da dobimo učitelja. Kdor potrpežljivo čaka in čaka, s časom že kaj doseže, zakaj imenovan je za našo šolo nov učitelj M. Sebastian z Ojstrice.

Pustrica. (Razno.) Na sv. Ane dan pridejo procesije sem, da bi se zahvalile za dobro letino. Tu sem videl, da še le žanjejo na polji, ko smo na ravnem že z žetvijo končali. Sadja pa nisem nič videl, torej ne bodo Pustričanje letos nič mošta pridelali. Druga leta ga mnogo naprešajo. Tudi tu je šola radi oslovskega kašlja zaprta; sicer so pa otroci zdravi.

Prevalje. (Čas strahu in hrupa.) Da se imenuje naša fara „Marija na Jezeru,“ vé vsak; a da imamo res jezero v naši fari, je marsikdo dvomil. Strašni dogodek pa, ki se je dogodil v nedeljo dné 21. julija, je z žalostno silo opomnil Prevaljčane, da imamo res jezero. Majhno je sicer, a kakor kažejo večkratni žalostni dogodki, je jezero tudi nevarno. Nevarno, ker — in tega ne more nikdo tajiti — se premalo skrbi za potrebne neredbe v varnost in korist občanov. Kopanje je tam seveda prepovedano in to prepove že naravna sramežljivost človeška, katera mora od srama vzkipeti, če mora gledati o belem dnevu naga telesa v vodi zraven polne ceste, zraven človeških stanovanj. Toda vprašam, ali pa imajo otroci, otročja pamet, res toliko prevdarka in resnosti, da bi se ne mogla spozabiti, ter se v hudi vročini vreči v hladilno vodo? Tega ne moremo zahtevati, a zabraniti to, pa je dolžnost javne občinske oblasti, če že zasebni gospodar tega ne stori. In v tem oziru se je grešilo. — Take in slične pogovore so imeli med seboj Prevaljčani, ki so v strahu, joku in trepetu nemirno čakali, kdaj se bo prikazalo iz črne vode truplo nesrečnega utopljenca Ferdinanda Lenka, Ledvinke sina. Utonil je pri kopanju v nedeljo ob pol štirih. Iskali so ga, iskali, a dobili so ga še le drugi dan ob isti uri. To je bil pretresljiv trenutek, v katerem se je prikazalo belo telo nesrečnega, potegnjeno iz vode od dveh pridnih domačinov, gg. Srba in Janžekoviča. Jok, krik, molk in ihtenje, vse se je vrstilo. Uboga mati, ki je morala na ta način zgubiti svojega sina. — Tistim pa, katere vest peče, in mora jih peči, naj bo enkrat za vselej povedano, da dosedanje uredbe za varnost otrok gledé našega „jezera“ ne zadostujejo. Starišem pa hočemo na tem mestu povedati, da je pri fari popoldne krščanski nauk in blagoslov — in tja slišijo otroci.

Guštanj. (Namen „Südmärke.“) V Guštanju potrebujejo dva nova učitelja. V uradnem listu se zahteva za eno mesto tudi znanje slovenščine. Nam se to zdi čisto naravno in pravično. V trgu je nekaj Nemcev, okolica pa je čisto slovenska. Nemške otroke, ki sedijo v šoli v vsakem razredu, lahko na prstih sešteješ. In glejte: Neki liberalni dopisun (najbrž kak učitelj, „Zajčovec“ po najnovejšem kopitu) godrnja v „Fr. St.“, češ, da

znanje slovenščine čisto po nepotrebnem zahteva, ker je tamošnji nadučitelj slovenščine „mächtig“, in ker šolo podpira — „Südmärke!“ Torej vlada pazi, kamor je plunila „Südmärke“ kak judežev groš — za Boga! Tja nobenega Slovenca! Naredi si hitro zapisnik vseh tistih šol in — varuj Slovence judeževih grošev!

Rožek. (Predrznost.) Našo vasico po letu dosti obiskujejo posebno tujci iz sosednih letovišč; v resnici je njena prijetna lega s krasnim lipovim in kostanjevim drevoredom in s kneza Liechtensteina zverinjakom vredna pogleda in obiska. Ako bi se pa imeli ponavljati taki izgredi, kakor v soboto dné 20. julija, bi tujcev rajši ne videli. V zverinjaku kneza Liechtensteina nahaja se kakih 60 jelenov; med njimi sta bili dve mladi beli kozi, katere so hranili za rejo, ker beli jeleni so posebno redki. Vstop v zverinjak je vsakemu dovoljen, le ključ je treba od g. nadlogarja dobiti. Ker je v zverinjaku visok hrib s starim stolpom, prihaja precej tujcev semkaj, staro zidovje si ogledat in razveselit se z lepim pogledom v Rožno dolino proti Št. Jakobu itd. Tudi omenjenega dné je bilo precej tujcev tukaj; kakor se sliši so bili neki judovski dijaki. Da so ti ljudje jako predrzni, je obče znano, in da njih predrznost res nima meje, vidi se iz tega, da so ti ljudje eno iz belih koz v zverinjaku ustrelili — brez dovoljenja, iz gole ošabnosti in prevzetnosti. Ni mogoče misliti, da bi bil storil to kak tatinski strelec, ker, čast našemu ljudstvu, takih med nami ni; in bil bi potem živali ne pustil ležati. Tako so našli ustreljeno kozo drugi dan ležati pri bučelnjaku s prestreljenim trebuhom. Žival je morala še dolgo trpeti, predno je poginila, in kaže to tudi na surovost človeka, ki se ne briga za to, kaj ubogi živali naredi. Takim fantalinom bi se orožje ne smelo prodajati, in slavna žandarmerija ima priložnost, pokazati svoj bistri um s tem, da iztakne zločinca.

Dholica. (Požar.) Dnó 8. julija zjutraj je pogorela p. d. Vapova bajta v Sekuli. Zgorela je hiša in skedenj, vsa krma, hišna oprava, gospodarsko orodje, obleka itd. Posestnica El. Fridrih je bila zavarovana za 3060 kron, škode je 3600 kron. Njenega moža Lud. Fridriha so zaprli, češ, da je sumljiv, da je sam zažgal.

Dvor. (Ljudsko štetje.) Po zadnjem ljudskem štetju ima naša župnija 45 duš več, kakor jih je bilo leta 1860.; takrat je bivalo tukaj 1042, leta 1900. pa 1087 oseb, katere spadajo pod občine: Vrba 642, Logavas 336, Gozdanje 105, Dholica 4.

Lipa nad Vrbo. (Ljudsko štetje.) Kakor sploh na deželi, se je tudi v naši fari zmanjšalo ljudsko število. Leta 1890. je bilo v naši župniji 901 duša, po zadnjem štetju jih je pa samo 640, in sicer spada pod občino Logavas 530, pod občino Wernberg 110 duš. Tako — zdi se sicer neverjetno, ali ljudsko štetje je dokazalo, — se je v Lipški župniji število duš v 10. letih zmanjšalo za 291. Kako to mogoče, bo vprašal marsikateri bralec? Poglejmo v kako kmetsko hišo; tam so bili pred nekaterimi leti še 2 hlapca in 3 deklet, danes pa najdeš tam enega pastirja in eno ali nobeno dekle. Nihče noče več na deželi za hlapca ali deklo služiti, ter gre v mesto si zaslužka iskat. Kako hoče ubogi kmet potem svoje njive obdelovati? Žalostne razmere!

Novičar.

Na Koroskem.

Župnik Luka Selnik †. V Ovčji Vasi je dné 25. julija umrl č. g. župnik Luka Selnik, ki je tam pastiroval tri in trideset let. Porodil se je pokojnik dné 8. oktobra l. 1828. v Kranju in bil v mašnika posvečen dné 29. julija 1855. N. p. v m.!

Duhovske stvari. Preč. g. Karol Elsler, stolni školaštik, je imenovan za stolnega dekana; preč. g. korar dr. Ant. Müller za stolnega školaštika; preč. g. kn. šk. duhovni svetovalec in župnik na Radišah, Jan. Vidovic, pa za korarja. — Prefekta v „Marijanišču“ postaneta za prihodnje šolsko leto č. g. semeniška duhovnika Iv. Hornböck in Jos. Maier.

Osebné novice. Prestavljeni so gg.: Franc Grobelnig, šolski vodja na Radišah, v Kazaze; šolski vodja Fr. Ratej v Tunelu za nadučitelja v Šmihel nad Pliberkom; šolski vodja M. Sebastian z Ojstrice na Krčanje. Učiteljica F. Naglas v Dobrlivasi stopi iz službe. — Notarijatski kandidat Al. Rieder v Greifenburgu je imenovan za notarja v Svincu. — Za okrožnega zdravnika v Črni je imenovan gosp. dr. Šimen Hohenwarter v Strassburgu.

Samomori. Pri sv. Mariji ob Zili se je dné 13. jul. obesil 36letni hlapec Jan. Kroilič, menda zato, ker ni podedoval domače hiše. — Na Spodnji Beli pri Beljaku se je dné 16. jul. obesil čuvaj v tamošnji tovarni, G. Suntinger.

„Südmärke“ ima svoj letošnji občni zbor dné 3. sept. v Volšberku. Tam tedaj se bodo kovali novi naklepi zoper Slovence.

Drobiž. V Borovljah sta pogoreli dné 21. julija dve bajti. — Razpisano je do 24. avg. učiteljsko mesto na Ojstrici. Znanja slovenščine v razpisu ne zahtevajo, dasi obiskujejo šolo samo slovenski otroci! — Med Beljakom in Nemškim Plajbergom se je napravila telefonska zveza. — Tatvine po cerkvah se nadaljujejo. Dnó 21. jul. je nek lopov izpraznil dve nabiralni pušici na Križni gori. — V Celovcu je dné 15. t. m. umrl bivši živinozdravnik in vodja podkovske šole, And. Wolf, star 76 let.

Po slovenskih deželah.

Kranjski deželni zbor je razpuščen. Nove volitve se vršijo, in sicer prvokrat po novem volilnem redu, t. j. direktno in tajno, dné 12. septembra za kmetske občine, 19. sept. za mesta, 23. sept. za veliko posestvo.

Iz slovanskega sveta.

Na Ruskem in pri nas. Novi deželni poglavar v Varšavi, general Čertkov je pri sprejemu deputacije rusko-poljskih šolskih nadzornikov in učiteljev vprašal nadzornika varšavskega okraja med drugim: „In znate, gospodje, poljski?“ Odgovor se je glasil ogibljivo. Deželni poglavar je izrazil svoje začudenje nad tem, da učitelji-uradniki ne poznajo dobro jezika ljudstva, med katerim delujejo. Pri nas, v popolnoma slovenskih krajih, imamo uradnike in učitelje, kateri ne poznajo niti besedice slovenske in noben izmed „teh višjih“ se temu ne čudi. Toda ako bi se tudi našel mož, ki bi bil v tem pogledu pravičen, gotovo bi ga vzglasili za „panslavista“ in kmalu bi bil konec njegovemu uradovanju in njegovi slavi. Takšen je razloček med „neomikano Rusijo“ in med liberalno in prosvitljeno Avstrijo.

Odlikovanje češke umetnice. Na predlog srbskega naučnega ministra je srbski kralj Aleksander odlikoval z redom sv. Save gospo Marijo Hořica-Laudovo, odlično češko igralko iz Prage, ki je pred nedavnim igrala v kralj. srbskem gledališču v Belemgradu.

Koliko je Hrvatov v Ameriki? Zadnja številka tednika v Ameriki poroča, da samo v Zedinjenih državah živi 200.000 Hrvatov. Ako se k temu prištejejo tudi Hrvati iz drugih ameriških držav, se število ameriških Hrvatov gotovo precej poveča.

400 letnica hrvatskega slovstva. Letos je minilo 400 let, kar je hrvatski pesnik Marko Marulić napisal svojo „Judito“, ki je prvo pripovedno delo umetnega hrvatskega pesništva. Vsa hrvatska književna društva se pripravljajo, da bi dostojno proslavila to važno 400letnico.

V „neomikani“ Rusiji morajo železnice drugače plačati odškodnino ljudem, katere je vlak povozil ali poškodoval, kakor pri nas. Tako n. pr. dr. Flaum, kateri je bil pri lanski nesreči na dunajsko-varšavski železnici težko poškodovan, je dobil 30.000 rubljev odškodnine.

Pruska surovost. Župan malega poznanskega mesta Dobrzice — Brandenburger je ime temu „omikonosc“ — se je vrinil z oboroženimi orožniki v tamošnjo katoliško cerkev, ko je duhovnik Nizinski pripravljal poljske otroke za sprejem sv. zakramentov. Župan je duhovnika naznanil, da je to storil na ukaz „landrata“ Hahna. Duhovnik je zahteval pismeni ukaz, a ker ga župan ni imel, protestiral je zoper tako ravnanje in je dalje poučeval otroke. Toda župan je začel svoj uradni pruski opravke: zaplenil je otrokom poljske katekizme in je preiskoval otroke. Duhovnik je znova protestiral ter je pošiljal otroke domu ali otroci niso smeli vún; orožniška straža pri vходу jih ni izpustila. Vse to se je zgodilo vsled ovadbe, da duhovnik vzdržuje tajno poljsko šolo, kar pa se ni dokazalo, kajti duhovnik uči otroke svoje župnije samo krščanskega nauka, in sicer dvakrat na teden, v sredo in v soboto popoldne. — Tako poroča „Kuryer poznanski.“ —án.

Križem sveta.

Osveta ciganov. V občino Topoli blizu Bačke je prišla truma ciganov. Tatvine in druga hudo delstva so bila na dnevnem redu. Končno je občinsko predstojništvo ukazalo cigane vjeti in jim ostriči kuštrave lase. Potem so jih izpustili, a cigani so iz maščevanja nasuli v dva občinska studenca strup. Drugi dan je vsled tega pet ljudi umrlo.

Ne vejo kam z denarjem. Časniki poročajo, da je v vseh dunajskih bankah nakopičeno veliko denarja. Nihče denarja ne potrebuje in ga ne zahteva, tako da ga dunajske banke ne morejo niti za 3% na posodo dati. Take so bolečine kapitalistov. Drugače je seveda med revnim ljudstvom.

Grozna vročina je zavladala začetkom tega meseca v New-Yorku in po drugih krajih severne Amerike. Dnó 2. julija je umrlo samo v New-Yorku 255 ljudi za solnčarico; mrtvašnice so pre-

napolnjene s trupli. Po cestah leže kupoma poginoli konji; v torek so jih našli do 500. Promet je skoro ves ustavljen. Minuli teden je umrlo samo v New-Yorku na vročini nad 980 oseb. Tudi na Angležkem so imeli neznošno vročino.

Sneg na mesecu. Ameriški časniki pišejo, da so učenjaki Havardske zvezdarne napravili fotografske slike meseca, na katerih se vidi, da je na mesecu sneg. Ako je na njem sneg, bode tam gotovo tudi voda, led in ljudje. Kdor tega ne veruje, naj se sam prepriča.

Spomenik Bismarku v Moskvi na Ruskem. Ruska vlada mileje ravna s Prusjaki nego pruska vlada z ruskimi podložniki, kajti v Moskvi so Nemci odkrili spomenik Bismarku. Spomenik stoji na vrtu zavetišča Friderika Viljema in postavili so ga na svoje stroške v Moskvi naseljeni Nemci. Pri priliki slovesnega odkritja so ruski listi pisali oistre članke na adresu nemških privandrancev, kateri so v samem „srecu Rusije“ postavili spomenik največjemu sovražniku Rusije. Pruska predrznost in oholost je povsod enaka!

Najhitrejši vlak. Človeški um zmiraj napreduje. Sedaj se poroča, da je neki ameriški zemljemerec namenjen zidati železnico, ki bo šla 400 kilometrov za eno uro. Pot iz Novega Jorka v San Francisco bo bojda trajala samo 24 ur.

Milijoni ljudij pod zemljo. Izračunilo se je, da samo v premogokopih dela čez pol milijona delavcev. Še več — 4 milijonov — delavcev dela v rudokopih.

Izvanredna starost. Turškemu listu „Ikan“, ki izhaja v Carigradu, pišejo iz Gusinja v Albaniji, da je v vasi Hati nedavno umrl Turčin po imenu Smajil Hadža, kateri je bil 160 let star. Zapustil je 200 potomcev moškega in ženskega spola, sinov, vnukov in pravnukov. Mož je bil do smrti zelo čvrst in živahen.

Koliko je Slovanov na Dunaju? Pri zadnjem štetju ljudstva, kakor piše „Slayjanski Věk“, so na Dunaju našli samo 102.974 Čehov. V resnici pa je na Dunaju 402.974 Čehov; da je na Dunaju tudi še več tisoč drugih Slovanov, ni dvomiti. Na podlagi tega dejstva je mažarski list „Budapešti Hirlap“ izračunal, da Dunaj bode v 50. letih popolnoma slovansko mesto, ker tekom zadnjih let se je število Slovanov na Dunaju pomnožilo za 39.140 duš.

Nenavadno veliko svinjo je pripeljal Nikola Matič, trgovec iz Srbskega, na budimpeštanski sej. Tehtala je 360 kil.

Blaginja otrok je največja skrb vsem roditeljem in odgojiteljem. Jako preprosta sta pomočka, s katerima se pospešuje in zagotavlja ta blaginja: kolikor mogoče veliko gibanja v prostem zraku in prirodi ustrezajoča hranitev. Pri tej pa odločujejo vsakdanje potrebe in navade. Zjutraj in popoldne je mleko pač najboljša pijača, toda ne malokdaj se upre otroku in tudi ga ne more vselej uživati dalje časa. Imamo pa naravnost izborna primes: Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo, ki je močno pripravljena in dodana mleku, vzorna vsakdanja pijača glede prijetnega, čimdalje bolj prijajočega ukusa, zdravstvenega učinka in krepite. To pa ne samo za otroke, ampak za vsakogar, zlasti tudi za ženske, za ljudi, ki bolehalo na živcih in želodcu itd.; za vse te je treba pomirjajoče, ob enem redilne pijače. Te prednosti Kathreinerjeve Kneippove sladne kave pozna danes ves svet. Sedaj jo že rabijo v največ družinah kot primes zrnati kavi; saj uničuje kvarne posledice te kave ter jej daje milejši in prijetnejši okus. Zategadelj je ne bi smela pogrešati več nobena družinska miza; zakaj v sebi združuje na nepresežen način priljubljeni vonj zrnate kave s sladovimi svojstvi, tako dobrodejnimi za zdravje. Cesar si more skrbna gospodinja le želeti pri vsak dan rabljenem živilu: zdravje, dober okus in prihranek, vse to dosega, ako rabi Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo.

Gospodarske stvari.

Ravnanje z gnojem v hlevu. Že v hlevu je skrbeti, da se iz gnoja ne pogubi nič gnojilnih tvarin. S primerno narejenimi stajami in z dobrim nastiljanjem moramo skrbeti, da se ne izgubi scalnica. Staje morajo biti v ta namen popolnoma nepredirne, da se scalnica ne more zacejati v tla. Nepredirna tla lahko napraviš iz glinice, če jo na debelo zbijesh z batom v tla. Kjer ni glinaste zemlje, jo je treba napeljati v hlev. Premožnejši gospodarji napravijo tlakane staje in zamažejo tlak s cementom. Staje je tako napraviti, da so nekoliko nazaj nagnjene, in sicer zaradi tega, da se scalnica, kolikor je ni popila stelja, lahko odceja v gnojnični jarek ali žleb, katerega moramo napraviti koncem staj in po katerem se ima vsa preobilna scalnica odtekat v gnojnično jamo.

Površje staj mora biti sicer ravno. Ker se pri glini rade delajo kotanje pod nogami živine, jih je redno treba popravljati in poravnati, ker sicer v takih žlebinah zastaja gnojnica.

Ker se začne gnoj razkrajati že v hlevu, moramo skrbeti, da se ne pogubi nič amonijaka, ki posebno rad in hitro uhaja iz gnoja; to čutimo najbolj v konjskih hlevih. Skrbni gospodarji so tako varčni v tem pogledu, da trosijo v hlevu raznovrstne tvari po gnoju, s katerimi je mo-

goče ohraniti velevažni amonijak. Posebno tam, kjer puščajo gnoj dalj časa, po cele tedne pod živino, gledajo skrbni gospodarji na to, da gnoj ne trpi nobene škode. V ta namen ga potresajo z gipsom superfosfat, potem z gipsom, s kajnitom ali pa s šoto. Najboljše sredstvo za ohranitev amonijaka v gnoju je gips superfosfat, ki obstoji iz 50% gipsa in iz 6 do 10% fosforove kisline; ta superfosfat ima še to posebno lastnost, da pridriži v gnoju tudi samočisti dušik, katerega ni mogoče z nobeno drugo stvarjo pridržati. Toda žal, da ta tvarina ni za nas, ker je predraga, če bi jo hoteli z Nemškega naročiti. Pri nas se moramo zadovoljiti z navadnim gipsom, če tudi je manj vreden kakor superfosfat. Gipsa porabimo na dan in za goved po pol do 1 kile. Tudi gnojilo kajnit, katerega prodaja naša družba že nekaj let, je dober za to. Treba ga je le pol kile na dan. Za nas je važna v tem pogledu tudi šota, raztrgana s posebnimi stroji v takozvani šotni drob. Posebno je ta tvarina za potresanje gnoja v tistih krajih (na pr. v ljubljanski okolici), kjer jo je lahko dobiti.

Če ne skrbimo za to, da bi se dušik ohranil v gnoju, izgubimo lahko te dragocene snovi od ene same dorastle govedi na leto za 10 gl.

Hlevski gnoj bi se še najbolj ohranil, če bi ga pustili toliko časa pod živino v hlevu, dokler ga ne rabimo. Pri tem načinu bi stelja popolnoma popila scalnico. Živina bi gnoj dobro shodila in stlačila; vsled tega bi se gnoj počasneje razkrajal. Ker je toplina v hlevu enakomerna in ker bi bil gnoj zavarovan pred vetrovi in dežjem, vršil bi se razkroj gnoja enakomerno in pravilno.

Za tako spravljanje gnoja pa potrebujemo visokega hleva, dobrih prezračil, premičnih jaslíj itd. Vsega tega pa pri nas nimamo. Naši hlevi so dosti prenizki, pretesni in že pri sedanjem ravnanju prezaduhli in presoparni.

Pri takih okoliščinah gnoja ne smemo dolgo časa puščati v hlevu, ker si s tem pri živini več škodujemo, kakor pridobimo pri gnoju. Iz gnijo-

čega gnoja nastala ogljikova kislina in amonijak škodujeta zdravju živalij; posebno neugodno vplivata na pljuča in oči. V konjskih hlevih sploh ni mogoče puščati gnoja dalj časa pod živino. Pa tudi pri goveji živini ga smemo puščati k večjemu po 7 dni v hlevu, to pa le, če so hlevi dosti zračni in zdravi. Iz hleva spravljamo gnoj na gnojišče. „Kmet.“

Slovinci, spominjajte se Velikovške šole!

Tržne cene.

V Celovcu, dné 25. julija 1901.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica	10	—	12	50	— konj
rž	8	70	10	87	— pitanih volov
ječmen	—	—	—	—	11 vprežnih volov
oves	5	84	7	30	— junca
turšica	8	36	10	45	— junca
pšeno	14	80	18	50	73 krav
proso	—	—	—	—	— telice
krompir	2	20	3	58	— pitanih svinj
leča	—	—	—	—	— prascev
ajda	7	—	8	75	— prascev

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po — K do — K, krave po 140 K do 271 K. Sladko seno je meterski cent po — K — v do 5 K 80 v, kisló seno po 3 K 80 v do 5 K 40 v, slama po 4 K 60 v do 5 K 60 v.

Promet je bil slab.

Velikovec, dné 24. julija. Prignali so: 106 volov, 84 krav, 6 telic, 6 telet. Cena za pitano živino 62 do 64 kron, za vprežno živino 54 do 58 kron za meterski cent žive vage. 52 ovc, 45 svinj. Promet je bil slab.

Loterijske številke od 27. julija 1901.

Linc 85 30 1 31 84
Trst 8 68 81 47 43

Jožef Rozman, tajnik družbe sv. Mohorja, v svojem in sorodnikov imenu s potrjim srecem naznanja vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da mu je predraga mati, gospa

Ana Rozman posestnica

po kratki, težki bolezni, v 60. letu svoje starosti, dné 27. julija ob 1. uri popoldne v Gospodu umrla.

Umrjōči ostanki nepozabne rajne matere so se v pondeljek dné 29. julija ob 8. uri zjutraj v hiši žalosti v Št. Juriju blagoslovili ter na farnem pokopališču položili k večnemu počitku.

Predobro mater priporočam v pobožno molitev!

Št. Jurije nad Celovcem, dné 29. julija 1901.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze prisrčnega tolažilnega sočutja, došle mi ob tako nenadni smrti moje nepozabne preminule matere, gospe

Ane Rozman

in za obilno častilno spremstvo k zadnjemu počitku izrekam vsem svojo najprisrčnejšo zahvalo!

Blago pokojnico priporočam zlasti gg. duhovnim sobratom v „memento“.

V Celovcu, dné 30. julija 1901.

Jožef Rozman.

Pomočnik (komi)

za špecerijsko prodajalnico, zanesljiv, priden mož, zmožen slovenščine in

učenec (vajenec)

z dobro šolsko vzgojo se sprejmeta v trgovini

Amand Prosen v Celovcu.

Najgotovješi in najcenejši nakup

koles (bicikljev) in šivalnih strojev.

Kolesa („Styria“), znana najboljša znamka, in bambusova kolesa od 80 gl. višje. Šivalni stroji od 38 gl. višje z jamčenjem. Stara kolesa se zamenjajo. Že rabljena kolesa vedno najceneje v zalogi. Vse poprave koles in šivalnih strojev najceneje in dobro samo pri

Francu Grundner-ju,
Celovec, Dunajske ulice 10.

Egidij Jeglič, Selo, pošta Žerovnica (Gorenjsko).

Priporoča pravi **natorni brinjevec**, liter po 2 kroni 60 vin., 3 litre franko 9 kron. — **Med**, garantiran pitanec, v škafih po 20 in 40 kilogramov, kila 1 krono 20 vin., v kositrenih škafih po 5 kilogr. franko 6 kron 80 vin. Za pristnost se jamči.

Lepa kmetija

v Podgradu, občina Medgorje, se prodá cenó iz proste roke. Ima 40 birnov posetve, 15 oralov dobro zaraščenega gozda in 10 oralov travnikov z napeljano vodo. Poleg hiše je velik sadni vrt ter so vsa gospodarska poslopja zidana in v popolnoma dobrem stanju. Skupne pašje je blizu 1000 oralov. Pohištvo se prodá zaradi preselitve in se natanjnejši pogoji poizvedó pri posestniku **Jožefu Sušniku** p. d. **Krasniku** v Podgradu pri Medgorjah, pošta Grabštanj na Koroškem.

Želim nastopiti kje na večji fari ali v trgu na slovenskem Koroškem

službo organista in cerkovnika.

Sem dober pevec ter v igranju in drugih ozirih v Cecilijanski šoli dobro izvežban, z dobrimi spričevali. Ob enem lahko prevzamem tudi službo pisarja ali tajništva. Moj naslov pove upravništvo „Mira“.

Hiša,

kakor gospodarsko poslopje, lansko leto novo sezidano, na lepem prostoru, 1/2 ure od Beljaka, s sadnim vrtom, ki ima 12 oralov zaraščenega gozda, 8 oralov njiv in 4 orale travnikov in paš, se zaradi bolezni cenó prodá. Več se izvé v hiši št. 8 v Trdaničah pri Beljaku.